

Propozycja założeń strategii inwestycyjnej instrumentów finansowych w ramach FEPZ 2021-2027

Wersja 1

Spis treści

1. Wprowadzenie	2
2. Model interwencji i przesłanki stosowania instrumentów finansowych	3
3. Obszary zastosowania instrumentów finansowych	4
4. Koncepcja instrumentów finansowych – produkty finansowe	5
5. Preferencje / zachęty dla odbiorców ostatecznych	8
6. Wymiar finansowy strategii inwestycyjnej	9
7. Obszary interwencji uzupełniającej	10
8. Wdrażanie instrumentów finansowych	11
9. Aktualizacja analizy ex ante oraz monitoring Strategii Inwestycyjnej	12
10. Załącznik 1. Wkład instrumentów finansowych w realizację celów FEPZ 2021-2027	15
11. Załącznik 2. Wskaźniki do monitorowania pożyczek w Priorytecie 1 CS iii – FEPZ 2021-2027	22
12. Załącznik 3. Pożyczka na innowacje i wzrost konkurencyjności (1)	23
13. Załącznik 4. Standardowa pożyczka rozwojowa (2)	27
14. Załącznik 5. Pożyczka z premią na poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej (3)	31
15. Załącznik 6. Ekopożyczka z premią dla przedsiębiorstw (4)	34
16. Załącznik 7. Pożyczka OZE z premią (5)	36
17. Załącznik 8. Pożyczka rewitalizacyjna (6)	39

1. Wprowadzenie

Niniejszy dokument określa proponowane obszary zastosowania oraz zasady wykorzystywania instrumentów finansowych w programie Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego na lata 2021-2027 (FEPZ 2021-2027). Ustalenia niniejszej Strategii, oparte na rozstrzygnięciach opracowania „Ocena ex ante instrumentów finansowych wdrażanych w województwie zachodniopomorskim w latach 2021-2027”, wyznaczają możliwe ramy stosowania instrumentów finansowych w okresie wdrażania FEPZ 2021-2027.

We wspomnianej powyżej „Ocenie ex ante /.../”, która stanowi podstawę merytoryczną dla ustaleń niniejszej strategii inwestycyjnej, przeanalizowano całokształt zagadnień, istotnych z punktu widzenia rodzajów i zakresu stosowania instrumentów finansowych w FEPZ 2021-2027. Analizy te przeprowadzone zostały (wraz z wypracowanymi na ich podstawie wnioskami i rekomendacjami) w ramach dwóch modułów badawczych¹.

Kluczowe strategii ustalenia badawcze Modułu I wynikały z analizy projektu programu (FEPZ 2021-2027) przeprowadzonej w celu wyselekcjonowania pól interwencji (celów szczegółowych), w ramach których zasadne jest stosowanie instrumentów finansowych. Analizy te prowadzono w szerszym kontekście, a więc nie tylko na podstawie założeń programowych. Ten szerszy kontekst tworzyło oszacowanie luki finansowej w województwie zachodniopomorskim, jak również analiza doświadczeń z wdrażania instrumentów finansowych w ramach RPO WZ 2014-2020. Przeanalizowano także funkcjonowanie systemu „re-użycia” środków z instrumentów finansowych z perspektywy 2007-2013, z uwzględnieniem doświadczeń w tym zakresie oraz oszacowaniem skali dostępnych środków w ramach „re-użycia”, które mogłyby być wykorzystane do zaprojektowania instrumentów finansowych uzupełniających proponowane instrumenty finansowe w ramach FEPZ 2021-2027. Następnie, wszystkie ustalenia wypracowane w ramach Modułu I stały się podstawą merytoryczną do dalszych prac, przewidzianych w Module II. Natomiast kluczowe ustalenia Modułu II polegały na opracowaniu rekomendacji w sprawie szczegółowej postaci instrumentów finansowych, proponowanych do zastosowania w nowym programie (z uwzględnieniem rozmaitych szczegółów, w tym: wielkości alokacji, poziomu opłat za zarządzanie, możliwości / zasadności łączenia instrumentów finansowych ze wsparciem bezzwrotnym, także stosowania innych zachęt, identyfikacji grup ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych, oszacowaniem wkładu instrumentów finansowych w realizację celów nowego programu, a także obliczeniem efektu dźwigni. Ponadto, w Module II przeanalizowano kilka dodatkowych zagadnień, tworzących szerszy kontekst programowania instrumentów finansowych. Były to: oszacowanie ryzyka gwarancji, ocena potencjału instytucjonalnego i zdolności wdrożeniowej instrumentów finansowych w regionie, możliwy zakres wykorzystania środków w ramach „re-użycia” (wraz ze wskazaniem typów instrumentów, uzupełniających instrumenty proponowane w FEPZ 2021-2027) oraz

¹ Ustalenia dotyczące poszczególnych modułów podsumowano w raportach częściowych (odpowiednio: pierwszym i drugim).

sformułowanie propozycji dotyczących mechanizmu okresowej weryfikacji oceny ex-ante instrumentów finansowych. Wszystkie powyższe ustalenia – odpowiednio – stanowiły podstawy merytoryczne do sformułowania niniejszej propozycji strategii inwestycyjnej instrumentów finansowych w ramach FEPZ 2021-2027.

Należy dodać, iż zakres zastosowania przedstawionych propozycji kształtu strategii inwestycyjnej, pozostaje ostatecznie do decyzji Instytucji Zarządzającej, mając na uwadze dostępną alokację na poszczególne cele polityki i cele szczegółowe, wynikającą ze specyficznych i priorytetowych potrzeb regionu, niejednokrotnie koniecznych do finansowania w formie bezzwrotnej. Zatem, zakres zastosowania przedmiotowej strategii inwestycyjnej powinien wynikać z ostatecznego kształtu FEPZ 2021-2027 i pozostawać w gestii decyzyjnej Instytucji Zarządzającej.

2. Model interwencji i przesłanki stosowania instrumentów finansowych

Wybór dziedzin i rodzajów instrumentów finansowych wskazanych w strategii wynika z logiki stosowania instrumentów finansowych jako form wsparcia. Logika ta (prezentowane poniżej) wyznacza założenia dla instrumentów finansowych, które uwzględniono w ramach proponowanej palety rozwiązań dla województwa zachodniopomorskiego. Założenia te sformułowano następująco:

- Co do zasady, projekty wspierane przy wykorzystaniu instrumentów finansowych powinny generować przychody przewyższające ich koszty lub też generować określone (odpowiednie) oszczędności. Przedsięwzięcie powinno więc charakteryzować się dodatnim zwrotem z inwestycji – w takiej sytuacji, osiągnięta w wymiarze finansowym wartość bieżąca netto projektu jest dodatnia.
- Instrumenty finansowe powinny być stosowane w sytuacji występowania pewnych niedoskonałości w funkcjonowaniu rynku finansowania komercyjnego, przejawiających się w braku lub istotnie utrudnionej dostępności źródeł finansowania, jak również w sytuacji występowania nieoptymalnych inwestycji w określonym obszarze (najczęściej dzieje się tak z uwagi na niewielką rentowność projektów) – w związku z tym, wymagających zaoferowania określonych zachęt, które zainicjują lub wzmocnią procesy inwestycyjne.
- Ważną przesłanką kształtowania instrumentów finansowych są nie tylko kwestie czysto ekonomiczne, ale także rozmaite zagadnienia o charakterze bardziej ogólnym, jak przykładowo: specyfika obszaru interwencji, w ramach którego ma być oferowane wsparcie, stopień rozwoju społeczno-gospodarczego, cele i priorytety polityki rozwoju, które mają być osiągnięte dzięki wsparciu publicznemu.

Opisane powyżej zasady legły u podstaw identyfikacji dziedzin interwencji publicznej w województwie zachodniopomorskim, z odpowiednim uwzględnieniem założeń „Strategii

Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030”, w szczególności dotyczących kierunków rozwoju sfery gospodarczej, społecznej oraz założeń dotyczących wymiaru terytorialnego polityki rozwoju województwa. W związku z takim odniesieniem, jak również logiką stosowania instrumentów finansowych, do palety rozwiązań włączono różne rozwiązania – zarówno instrumenty finansowe służące ograniczeniu zjawiska luki finansowania, jak również rozwiązania eliminujące ograniczoną rentowność przedsięwzięć. Dodatkowo, instrumenty zaprojektowano w taki sposób, aby skutecznie kierunkować wsparcie na dziedziny priorytetowe rozwoju województwa zachodniopomorskiego oraz obszary Specjalnej Strefy Włączenia (SSW).

Generalnie, stosowane w województwie zachodniopomorskim instrumenty finansowe powinny być oferowane na zasadach rynkowych – w takiej sytuacji efekt zachęty stanowić będą przewidziane w parametrach proponowanych instrumentów elementy bezzwrotne (propozycje obejmują zatem formy mieszane instrumentów finansowych).

Kluczową przesłanką, uzasadniającą stosunkowo szerokie stosowanie instrumentów finansowych w programie FEPZ 2021-2027 jest również ich szczególna cecha, mianowicie założenie zwrotności. Cecha ta skutecznie ogranicza efekt jałowej straty, znacznie bardziej ryzykowny w przypadku wsparcia rozprawdzanego w formule bezzwrotnej. Poza tym, czynnik zwrotności, daje możliwość rewolwingu środków finansowych w przyszłości (po ich zwrocie), co długookresowo budować będzie bazę kapitałową dla kontynuowanej realizacji regionalnej polityki rozwoju. Co prawda, przewidziane formy mieszane instrumentów finansowych, oparte na umorzeniach kapitału, będą uszczuplać wolumen środków zwracanych, jednak poziom umorzeń nie jest nadmiernie wysoki, a ich obecność podniesie prawdopodobieństwo wzmocnienia procesów inwestycyjnych, jak również ich odpowiedniego ukierunkowania (np. na dziedziny priorytetowe gospodarki województwa, z uwzględnieniem wyzwań terytorialnych regionalnej polityki rozwoju).

3. Obszary zastosowania instrumentów finansowych

a. *Priorytet 1. Przedsiębiorcze Pomorze Zachodnie (CP1)*

W Priorytecie 1 FEPZ 2021-2027 stosowane będą dwa rodzaje instrumentów finansowych. Będą to instrumenty zapewniające źródło finansowania dla przedsięwzięć rozwojowych przedsiębiorstw sektora MŚP, odpowiadających obszarowi interwencji celu szczegółowego iii (CS iii) europejskich funduszy strukturalnych (Cel Polityki 1). Celem tych instrumentów jest wzmocnienie wzrostu i konkurencyjności MŚP województwa zachodniopomorskiego poprzez zapewnienie źródeł finansowania służących podniesieniu innowacyjności, a dzięki temu konkurencyjność przedsiębiorstw, a także wspomagających transformację technologiczną oraz upowszechnienie cyfrowego modelu przedsiębiorstwa. Należy oczekiwać, że instrumenty te oddziaływać będą w szczególności w dziedzinach stanowiących priorytety rozwojowe województwa, w tym realizowane na obszarach Specjalnej Strefy Włączenia, choć oczywiście ich oddziaływanie będzie zapewne szersze (proponowane instrumenty

finansowe nie stawiają w tym zakresie żadnych szczególnych ograniczeń – ich zaletę stanowi więc duża elastyczność stosowania).

Zaplanowane w dziedzinie wzmacniania wzrostu i konkurencyjności MŚP instrumenty finansowe są dwojakiego rodzaju. Z jednej strony, w paście obecny jest instrument zapewniający finansowanie wysokiej wartości inwestycji technologicznych, w tym także dotyczących cyfryzacji, z drugiej, instrument bardziej standardowy, obejmujący podobny przedmiot inwestycji, ale z założenia stanowiący odpowiedź na zjawisko luki finansowania, którą to niedoskonałość najsilniej odczuwają mniejsze kategorie wielkościowe przedsiębiorstw – dlatego też katalog odbiorców tego instrumentu ograniczony został do mikro i małych przedsiębiorstw. Ponadto, z uwagi na pierwszorzędne znaczenie sektora MŚP w gospodarce województwa, instrumenty finansowe zawierają rozmaite elementy zachęt inwestycyjnych – spośród nich do najważniejszych należą umorzenia kapitału pożyczek, w maksymalnym wariancie sięgające 30%.

b. Priorytet 2. Zielone Pomorze Zachodnie (CP2)

W Priorytecie 2 FEPZ 2021-2027 zastosowanie będą miały instrumenty finansowe wspierające inwestycje w zakresie poprawy efektywności energetycznej (CS i), rozwoju odnawialnych źródeł energii (CS ii) oraz transformacji w kierunku gospodarki obiegu zamkniętego (CS vi). Ich głównym celem będzie wytworzenie odpowiedniego efektu zachęty do realizacji inwestycji proekologicznych wśród szerokiego grona inwestorów (w tym mikro i małych firm, JST i ich jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych, podmiotów sektora mieszkaniowego). Planowane instrumenty składać się będą z części pożyczkowej oraz komponentu bezzwrotnego, w formie umorzenia części pożyczki przyznawanego w przypadku spełnienia określonych warunków.

c. Priorytet 7. Uspołecznione Pomorze Zachodnie (CP5)

W Priorytecie 7 FEPZ 2021-2027 zastosowano instrument finansowy skierowany na realizację kompleksowych działań na obszarach zdegradowanych. Finansowanie mogą uzyskać inwestycje zidentyfikowane i wpisane do gminnych programów rewitalizacji. Pożyczka rewitalizacyjna ma wspomóc finansowanie inwestycji generujących dochód. Z uwagi na wprowadzenie pożyczki miejskiej, a także wsparcie w zakresie efektywności energetycznej dla sektora mieszkaniowego, zasadne jest wyłączenie sektora mieszkaniowego ze wsparcia w postaci pożyczki rewitalizacyjnej.

4. Koncepcja instrumentów finansowych – produkty finansowe

a. Priorytet 1. Przedsiębiorcze Pomorze Zachodnie (CP1)

„Pożyczka na innowacje i wzrost konkurencyjności”

- Cel instrumentu – wzrost konkurencyjności poprzez inwestycje w wartości niematerialne i prawne, maszyny, urządzenia i wyposażenie, w tym

zapewniające robotyzację / automatyzację procesów wytwórczych oraz prowadzące do rozwoju poziomu technologicznego przedsiębiorstwa.

- Parametry – od 0,5 mln zł do 5 mln zł, z możliwością jednorocznej karencji (dwuletniej w przypadku przedsięwzięć realizowanych w sferze turystyki), pożyczka udzielana na maksymalnie 120 miesięcy (w tym karencja).
- Zakres zastosowania – przewiduje się portfel inwestycyjny w liczbie 155 pożyczek, o średniej wartości 1,79 mln zł każda (docelowy portfel o wartości 278,12 mln zł).
- Odbiorcy ostateczni – mikro, mali i średni przedsiębiorcy posiadający siedzibę na terenie województwa zachodniopomorskiego lub prowadzący tu działalność w ramach istniejącego lub nowotworzonego zakładu.

„Standardowa pożyczka rozwojowa”

- Cel instrumentu – wzrost konkurencyjności poprzez inwestycje w wartości niematerialne i prawne, maszyny, urządzenia i wyposażenie, w tym zapewniające robotyzację / automatyzację procesów wytwórczych oraz prowadzące do rozwoju poziomu technologicznego przedsiębiorstwa.
- Parametry – do 500 tys. zł, z możliwością uzyskania jednorocznej karencji (dwuletniej w przypadku przedsięwzięć realizowanych w sferze turystyki), pożyczka udzielana na maksymalnie 120 miesięcy (w tym karencja).
- Zakres zastosowania – przewiduje się portfel inwestycyjny 426 pożyczek, o średniej wartości 280 tys. zł każda (docelowy portfel o wartości 119,20 mln zł).
- Odbiorcy ostateczni – mikro i mali przedsiębiorcy posiadający siedzibę na terenie województwa zachodniopomorskiego lub prowadzący tu działalność w ramach istniejącego lub nowotworzonego zakładu.

b. Priorytet 2. Zielone Pomorze Zachodnie (CP2)

„Pożyczka z premią na poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej”

- Cel instrumentu – zwiększenie efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej.
- Parametry – od 100 tys. zł do 10 mln zł, z możliwością uzyskania karencji do 12 miesięcy (z opcją wydłużenia do 24 miesięcy), pożyczka udzielana na maksymalnie 20 lat (w tym karencja).
- Zakres zastosowania – przewiduje się portfel inwestycyjny dla sektora mieszkaniowego w postaci 120 pożyczek, o średniej wartości 500 tys. zł każda (docelowy portfel o wartości 60 mln zł) oraz portfel inwestycyjny dla sektora budynków użyteczności publicznej w postaci 20 pożyczek, o średniej wartości 4 mln zł każda (docelowy portfel o wartości 80 mln zł).

- Odbiorcy ostateczni – właściciele / zarządcy budynków mieszkalnych wielorodzinnych (w tym wspólnoty mieszkaniowe, TBS-y, osoby fizyczne, spółki prawa handlowego, w przypadku uzyskania odstępstwa od linii demarkacyjnej – spółdzielnie mieszkaniowe), właściciele / zarządcy budynków użyteczności publicznej, firmy typu ESCO.

„Ekopożyczka z premią dla przedsiębiorstw”

- Cel instrumentu – zwiększenie efektywności energetycznej i transformacja w kierunku GOZ w sektorze MŚP.
- Parametry – od 10 tys. zł do 3 mln zł, z możliwością uzyskania karencji do 12 miesięcy (z opcją wydłużenia do 24 miesięcy), pożyczka udzielana na maksymalnie 15 lat (w tym karencja).
- Zakres zastosowania – przewiduje się portfel inwestycyjny w obszarze zwiększenia efektywności energetycznej w postaci 30 pożyczek, o średniej wartości 1 mln zł każda (docelowy portfel o wartości 30 mln zł) oraz portfel inwestycyjny w obszarze transformacji w kierunku GOZ w postaci 20 pożyczek, o średniej wartości 1 mln zł każda (docelowy portfel o wartości 20 mln zł).
- Odbiorcy ostateczni – mikro i małe przedsiębiorstwa, firmy typu ESCO.

„Pożyczka OZE z premią”

- Cel instrumentu – wzrost produkcji energii elektrycznej i ciepłej z OZE.
- Parametry – od 10 tys. zł do 5 mln zł, z możliwością uzyskania karencji do 6 miesięcy (instalacje do 50 kW) oraz do 24 miesięcy (instalacje pow. 50 kW), pożyczka udzielana na maksymalnie 10 lat (instalacje do 50 kW) oraz 15 lat (instalacje pow. 50 kW), w tym karencja.
- Zakres zastosowania – przewiduje się portfel inwestycyjny dla instalacji do 50 kW w postaci 400 pożyczek, o średniej wartości 200 tys. zł każda (docelowy portfel o wartości 80 mln zł) oraz portfel inwestycyjny dla instalacji pow. 50 kW w postaci 40 pożyczek, o średniej wartości 2 mln zł każda (docelowy portfel o wartości 80 mln zł).
- Odbiorcy ostateczni – inwestorzy (w tym przedsiębiorcy) chcący wybudować na terenie województwa instalację wytwarzającą energię z OZE (z wyłączeniem osób fizycznych), firmy typu ESCO.

c. Priorytet 7. Uspołecznione Pomorze Zachodnie (CP5)

„Pożyczka rewitalizacyjna”

- Cel instrumentu – zachęta do realizacji inwestycji w obszarze rewitalizacji, w tym także generujących dochód lub oszczędności.
- Parametry – od 400 tys. zł do 20 mln zł, z możliwością uzyskania karencji maksymalnie dwuletniej karencji, pożyczka udzielana na maksymalnie 20 lat.

- Zakres zastosowania – przewiduje się portfel inwestycyjny na minimum 21 pożyczek, o średniej wartości 5 mln zł każda (docelowo wartość udzielonych pożyczek ok. 105 mln zł).
- Odbiorcy ostateczni – wszyscy inwestorzy zidentyfikowani w gminnych programach rewitalizacji, w szczególności MŚP, JST i ich jednostki organizacyjne, NGO, spółki komunalne, kościoły i związki wyznaniowe, szkoły wyższe.

5. Preferencje / zachęty dla odbiorców ostatecznych

W sferze wzmocnienia przedsiębiorstw i wzrostu ich konkurencyjności, odbiorcy ostateczni (i) „Pożyczki na innowacje i wzrost konkurencyjności” oraz (ii) „Standardowej pożyczki rozwojowej” będą mogli skorzystać z mechanizmów umorzeniowych, stanowiących zachęty do podejmowania inwestycji w sferach, do których kierowane jest wsparcie finansowe w formie instrumentów zwrotnych. Rozwiązania te stosowane są z uwagi na potrzebę intensyfikacji procesów inwestowania w nowe technologie, maszyny i urządzenia, które spowodują wzrost innowacyjności i konkurencyjności sektor MŚP w województwie zachodniopomorskim. Zachęty stanowią umorzenia kapitału pożyczkowego. Pułapy umorzeń są zróżnicowane (w maksymalnym wymiarze sięgają 30% kapitału pożyczki), a ich skala uzależniona jest od cech konkretnego projektu, który jest finansowany – maksymalne z nich dostępne będą w przypadku przedsięwzięć realizowanych (jednocześnie) w dziedzinach priorytetowych gospodarki województwa zachodniopomorskiego, skutkujących wdrożeniem innowacyjnego rozwiązania (nowego / znacznie ulepszanego) produktu lub technologii (innowacja produktowa lub procesowa oraz powiązane z nimi innowacje organizacyjne i marketingowe), a także zlokalizowanych na obszarze Specjalnej Strefy Włączenia. W katalogu preferencji wskazać należy również na rozwiązanie, umożliwiające sfinansowanie wszystkich kosztów przedsięwzięcia w oparciu o środki pożyczki (nie jest obligatoryjnie wymagany wkład własny pożyczkobiorcy), a także, w przypadku pożyczek w sferze turystyki, założenie konstruowania harmonogramów spłat zobowiązań pożyczkowych z uwzględnieniem sezonowości (i przewidziany dla takich pożyczek dłuższy okres karencji – do 24 miesięcy).

W obszarze inwestycji proekologicznych realizowanych w ramach Priorytetu 2 FEPZ 2021-2027, odbiorcy ostateczni (i) „Pożyczki z premią na poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej”, (ii) „Ekopożyczki z premią dla przedsiębiorstw” oraz (iii) „Pożyczki OZE z premią” w określonych przypadkach będą mogli skorzystać z możliwości umorzenia części pożyczki. Element umorzeniowy ma na celu wykreowanie odpowiednio silnego efektu zachęty do realizacji inwestycji, przy jednoczesnym zapewnieniu optymalnej kosztowo intensywności wsparcia. W przypadku pierwszego instrumentu, umorzenie będzie przyznawane w przypadku projektów generujących największe efekty ekologiczne, a także projektów dotyczących mieszkańców ubogich energetycznie i budynków użyteczności publicznej. W przypadku „Ekopożyczki

z premią dla przedsiębiorstw”, umorzenie przyznawane będzie wszystkim odbiorcom ostatecznym, po rozliczeniu inwestycji i wykazaniu efektu ekologicznego / realizacji założeń. W przypadku „Pożyczki OZE z premią”, element umorzeniowy będzie można uzyskać w przypadku projektów prosumenckich (w tym dodatkowe umorzenie za budowę magazynu energii powiązanego z instalacją OZE), a także w przypadku projektów dotyczących budynków użyteczności publicznej.

W „Pożyczce rewitalizacyjnej” przewidziano szereg preferencji, w szczególności mechanizmów umorzeniowych, mających promować czynniki społeczne realizowanych inwestycji. W przypadku przedsięwzięć przynoszących dochód możliwe jest obniżenie oprocentowania, w sytuacji uwzględnienia korzyści społecznych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych lub gospodarczych, dodatkowo wspierane poprzez umorzenie części pożyczki, jeśli przynajmniej część obiektu będzie udostępniana bezpłatnie na potrzeby lokalnej społeczności w celu świadczenia usług społecznych, kulturalnych, edukacyjnych lub aktywności lokalnej przez okres 5 lat. Dodatkowe umorzenia przewidziano dla inwestycji realizowanych na terenie gmin SSW.

6. Wymiar finansowy strategii inwestycyjnej

Tabela 1. Alokacja na instrumenty finansowe w ramach FEPZ 2021-2027²

Instrument finansowy	Priorytet (cel polityki i cel szczegółowy)	Alokacja (mln zł)		
		Razem	Wkład UE	Wkład krajowy
Pożyczka na innowacje i wzrost konkurencyjności	P1 (CP1, CS iii)	311,49	264,77	46,72
Standardowa pożyczka rozwojowa	P1 (CP1, CS iii)	133,50	113,48	20,03
Pożyczka na poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej z premią	P2 (CP2, CS i)	156,80	133,28	23,52
Ekopożyczka z premią dla przedsiębiorstw	P2 (CP2, CS i oraz CS vi)	56,00	47,60	8,40
Pożyczka OZE z premią	P2 (CP2, CS ii)	179,20	152,32	26,88
Pożyczka rewitalizacyjna	P7 (CP5, CS i)	117,65	100,00	17,65
	Razem	954,64	811,45	143,20

² Wartości sumowane w tabeli mogą różnić się od sumy ich składników – różnice są niewielkie i wynikają z zaokrągleń.

7. Obszary interwencji uzupełniającej

Interwencja uzupełniająca będzie realizowana na bazie środków zwróconych z instrumentów finansowych realizowanych w ramach poprzednich RPO WZ. Koordynacja kierunków tej interwencji powinna być realizowana w ramach proponowanego przez nas ciała koordynacyjnego, w którym reprezentowani być powinni przedstawiciele UMWZ (IZ FEZP), menedżera/ów funduszu powierniczego oraz ZARR/ZFR lub też innej/innych instytucji zarządzających środkami z re-użycia. Jednocześnie dobrym instrumentem kierującym wsparcie powinny być, tak jak dotąd, konsultowane w ramach tego ciała roczne plany działania.

Jeżeli chodzi o konkretne instrumenty, to obecnie zalecane jest kontynuowanie wdrażania instrumentów reporenceniowych, docelowo w szerszym niż obecnie zakresie, a także (w odpowiednim momencie przed uruchomieniem instrumentów finansowych w ramach FEZP 2021-2027) pożyczki na udział własny dla pośredników finansowych. Dodatkowo, proponujemy zaoferowanie pożyczki dla pośredników finansowych, na wzór instrumentu wdrażanego w województwie pomorskim, w celu uruchamiania na jej bazie instrumentów na dowolne cele, także oprocentowanych na poziomie rynkowym. Tego typu pożyczka służyłaby rozwojowi, wzmocnieniu i profesjonalizacji pośredników finansowych aktywnych w regionie. Kolejny godny rozważenia instrument to pożyczka na cele obrotowe, skierowana przede wszystkim do mikroprzedsiębiorców. Rozważyć także można zaoferowanie, dostępnej w wielu regionach, pożyczki na zakup nieruchomości. Proponujemy także ewentualne uruchomienie pożyczki na rozwój zawodowych źródeł OZE, pow. 0,5 MW, w przypadku braku sukcesu w negocjacjach, dotyczących akceptacji wyjątku do przyjętej linii demarkacyjnej dla wsparcia OZE między poziomem regionalnym i krajowym. Kolejny godny rozważenia instrument to poręczenia dedykowane niewielkim podmiotom, inwestującym w zawodowe źródła OZE. Takie inwestycje często dokonywane są przez spółki celowe, zakładane jedynie w tym celu, bez własnego majątku czy historii kredytowej, zazwyczaj na terenach dzierżawionych, które bez poręczenia będą miały poważne problemy z pozyskaniem finansowania zwrotnego. W obszarze efektywności energetycznej, występuje także pewien potencjał do wprowadzenia poręczeń w przypadku inwestycji osób fizycznych lub spółek celowych wykupujących całe budynki (kamienice) do kompleksowego remontu w celu późniejszego wynajmu. Proponujemy także rozważenie zasilenia ze środków z re-użycia instrumentu w postaci pożyczki miejskiej na finansowanie inwestycji z zakresu odnowy tkanki mieszkaniowej budynków mieszkalnych wielorodzinnych wraz z zagospodarowaniem terenu zielonego stanowiącego część realizowanej inwestycji, na obszarach wyznaczonych w programach rewitalizacji.

8. Wdrażanie instrumentów finansowych

Odrębną kwestią pozostaje formuła wdrażania instrumentów finansowych w ramach FEPZ 2021-2027. Generalnie, zasady ich wdrażania na poziomie regulacji europejskich, w stosunku do okresu 2014-2020, nie uległy zasadniczym zmianom. Zmiany natomiast, i to dość daleko idące, będą zapewne miały miejsce na poziomie polskich regulacji³. Zgodnie z projektem ustawy wdrożeniowej (art. 31 ust. 2)⁴, beneficjentem projektu realizowanego w formie instrumentu finansowego może być wyłącznie Bank Gospodarstwa Krajowego, co de facto oznacza, że tylko BGK będzie mógł pełnić rolę menedżera funduszu powierniczego⁵. Rozwiązanie to należy ocenić zdecydowanie krytycznie, prowadzi ono bowiem do centralizacji zarządzania instrumentami finansowymi, prawdopodobnie także do prób ich uniformizacji (takie tendencje można już było zresztą zauważyć w okresie 2014-2020). Powstają również poważne obawy o wydolność organizacyjną i kadrową BGK – w okresie 2014-2020 wprawdzie odgrywał on także kluczową rolę, ale w niektórych województwach (np. śląskie, kujawsko-pomorskie, czy pomorskie) taką rolę pełniły też inne instytucje. Od wspomnianej reguły „wyłącznie BGK” przewidziano kilka wyjątków, najważniejszy z nich dotyczy sytuacji, gdy projekt będzie wdrażany jako kontynuacja projektu realizowanego w perspektywie finansowej 2014-2020, ale akurat w przypadku województwa zachodniopomorskiego niczego to nie zmienia.

Zgodnie z regulacjami dotyczącymi instrumentów finansowych, zawartymi w Rozporządzeniu Ogólnym, możliwe są generalnie trzy opcje wdrożeniowe.

Pierwsza z nich (art. 59 ust. 1) zakłada wdrażanie instrumentów finansowych bezpośrednio przez Instytucję Zarządzającą (w tym wariantie dopuszcza się stosowanie dwóch form instrumentów finansowych tj. pożyczek i poręczeń). W naszej ocenie opcja ta nie jest realistyczna i efektywna. W takiej sytuacji rolę instytucji finansującej musiałyby pełnić podmioty administracji publicznej (w tym przypadku regionalnej administracji samorządowej). W tym kontekście powstaje problem dysponowania wystarczającymi zasobami i kompetencjami, a przede wszystkim odpowiednimi doświadczeniami i procedurami do wdrażania instrumentów finansowych (skierowanych bezpośrednio do ostatecznych odbiorców). Doświadczeń takich w zasadzie brakuje lub ich skala jest bardzo niewystarczająca. Inną kwestię stanowią tu będą ewentualne ograniczenia prawne, dotyczące oferowania finansowania zwrotnego przez organy administracji publicznej. W tym wariantie szczególne problemy wiązałyby się ze stworzeniem procedur oceny wniosków o finansowanie, zatrudnieniem analityków finansowych, stworzeniem procedur

³ Chociaż bazujemy na projektach ustaw, zatem ostateczna wersja przepisów może okazać się odmienna.

⁴ Ustawa o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, projekt z 8 września 2021.

⁵ Warto natomiast mieć świadomość, że podobno istnieje kolejna wersja projektu ustawy, w ramach której dostępne są wszystkie opcje wdrożeniowe przewidziane w Rozporządzeniu Ogólnym; niestety na stronie Rządowego Centrum Legislacji cały czas dostępna jest tylko omawiana wersja projektu z początków września.

przyjmowania zabezpieczeń etc. Wszystko to jest oczywiście teoretycznie możliwe, ale tego typu rozwiązanie należy raczej uznać za głęboko dysfunkcjonalne.

Druga możliwość (art. 59 ust.2) to zainwestowanie środków przeznaczonych na instrumenty finansowe w kapitał osoby prawnej (spółki celowej), która, następnie, wdrażałaby te instrumenty⁶. Rozwiązanie to, podobnie jak poprzednie, uznajemy za mało realne.

Charakteryzuje się ono wysokim stopniem skomplikowania oraz wiąże się z nim liczne ryzyka. *Last, not least*, na gruncie obecnego projektu ustawy wdrożeniowej takie rozwiązanie jest tylko możliwe w sytuacji, gdy inwestycja dotyczy podmiotu, który nie będzie menedżerem funduszu powierniczego (art. 31 ust. 2 pkt 2 projektu ustawy), a więc *de facto* – jak rozumiemy – będzie to pośrednik finansowy. To zaś oczywiście całkowicie odbiera sensowność takiej operacji. Dodatkowo, powstaje pytanie w kapitał jakich podmiotów można by ewentualnie dokonać takich inwestycji. Oczywistym kandydatem jest Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., której jedynym akcjonariuszem jest Województwo Zachodniopomorskie.

Trzecia możliwość (również art. 59 ust. 2), to wdrażanie za pomocą menedżera funduszu powierniczego i pośredników, zbliżona do obecnego systemu wdrażania instrumentów finansowych. Wydaje się, że taka opcja jest najbardziej korzystna, uwalnia bowiem od szeregu obowiązków Instytucję Zarządzającą, a jednocześnie jest opcją sprawdzoną i generalnie dobrze ocenianą. Naturalnie, bardzo dużo zależy od jakości pracy menedżera funduszu powierniczego. Jeżeli byłby nim (tak jak dotąd) Bank Gospodarstwa Krajowego, to jedyne zagrożenia wiążą się z (nieuniknioną, ale niezbyt korzystną) tendencją BGK do uniformizacji produktów wdrażanych w różnych regionach, a także potencjalnie (szczególnie, jeżeli BGK byłby jedynym menedżerem we wszystkich regionach) przeciążeniem pracowników BGK.

9. Aktualizacja analizy *ex ante* oraz monitoring Strategii Inwestycyjnej

W niniejszym rozdziale prezentujemy założenia dotyczące ewentualnej aktualizacji oceny *ex ante* instrumentów finansowych, a także dotyczące monitoringu strategii inwestycyjnej, przede wszystkim na bazie wielkości osiągniętych wskaźników.

Jako kluczowe warunki do realizacji aktualizacji uznajemy:

- Znacznie różniącą się od założeń wielkość popytu na instrumenty finansowe, mogącą uzasadniać zmianę wysokości alokacji wsparcia publicznego na dany instrument.
- Pojawienie się problemów z wyłonieniem chętnych do wdrażania instrumentów finansowych pośredników finansowych lub też brak profesjonalizmu i/lub sprawności działania pośredników. Taka sytuacja może prowadzić albo do

⁶ Art. 59 ust. 2 lit. a) Rozporządzenia Ogólnego.

rezygnacji z wdrażania danego instrumentu albo też do zasadniczych zmian w jego parametrach.

- Wystąpienie problemu, polegającego na stwierdzeniu niskiej jakości portfela produktów w ramach instrumentu finansowego, obsługiwanego przez wybranych pośredników; może to oznaczać jakieś problemy systemowe (wadliwe zaprojektowanie instrumentu), zbyt niskie szacunki ryzyka, bądź też błędy i niedociągnięcia po stronie pośredników finansowych.
- Znaczące zmiany w sytuacji gospodarczej kraju, a także pojawienie się zmian regulacyjnych, które mogą odgrywać istotne znaczenie, jeśli chodzi o kształtowanie się popytu na instrumenty finansowe.

Trudno jest natomiast określić częstotliwość realizacji aktualizacji. Zakładamy, że taka konieczność może występować maksymalnie jeden lub dwa razy w ciągu realizacji programu, przede wszystkim w sytuacji, gdy w toku wdrażania jakiegoś instrumentu będą występować znaczące, trudne do usunięcia problemy lub, gdy nastąpią duże zmiany w dostępie do finansowania zwrotnego (np. ze względu na recesję gospodarczą).

Z kolei w tabeli poniżej (załącznik 1) prezentujemy informacje na temat wkładu instrumentów finansowych w realizację celów FEPZ 2021-2027, mierzonych wskaźnikami przypisanymi do poszczególnych celów szczegółowych, które będą wdrażane w programie m.in. z wykorzystaniem wsparcia zwrotnego⁷. Tabela ta nie zawiera wszystkich wskaźników przypisanych do danego celu szczegółowego, a jedynie te, które po przeprowadzonych analizach uznaliśmy za adekwatne dla interwencji finansowanej w formule zwrotnej.

Wskaźniki te wykorzystane będą – jako składowa celów FEPZ 2021-2027 – do oceny stopnia realizacji celów programu oraz – jako konkretne wartości, które należy osiągnąć przy wykorzystaniu instrumentów finansowych – do monitorowania realizacji strategii inwestycyjnej.

Ponadto, w załączniku 2 przedstawiamy listę wskaźników specyficznych, które proponujemy wybrać do monitorowania rezultatów pożyczek w CS iii Priorytetu 1 programu.

Na podstawie monitoringu osiąganych wskaźników można będzie wyciągać wnioski o skuteczności wdrażanych instrumentów finansowych (na ile wspierane za ich pomocą projekty prowadzą do osiągnięcia zakładanych celów). Wyniki odległe od zakładanych mogą świadczyć zarówno o nietrafnej konfiguracji instrumentów, ale też (co najbardziej prawdopodobne) o jakichś problemach wdrożeniowych, bądź też o występowaniu problemów w systemie monitorowania wskaźników na poziomie menedżera funduszu

⁷ Należy mieć na uwadze, że przynajmniej na część wymienionych w tym rozdziale wskaźników pracować będą zarówno projekty finansowane za pośrednictwem dotacji, jak i instrumentów zwrotnych. Wartości pośrednie i docelowe wskazane w tabeli odpowiadają tylko i wyłącznie za wkład w realizację celu, za który odpowiadają inwestycje finansowane w formie zwrotnej. Oszacowanie łącznej (a więc uwzględniającej zarówno wkład instrumentów finansowych, jak i dotacji) wartości pośredniej i docelowej dla danego celu szczegółowego wykracza poza ramy niniejszego opracowania.

powierniczego / pośredników finansowych / odbiorców ostatecznych. Nie można też wykluczyć, że takie sytuacje mogą być wynikiem problemów z operacjonalizacją wskaźników.

10. Załącznik 1. Wkład instrumentów finansowych w realizację celów FEPZ 2021-2027

Priorytet	CS	Nazwa wskaźnika [jednostka miary]	Typ wskaźnika	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Metodologia szacowania
1	1iii	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże) [szt.]	Produkt	112	559	<p>Metoda kosztu jednostkowego – koszt jednostkowy przyjęty na potrzeby szacowania: 1,79 mln zł („Pożyczka na innowacje i wzrost konkurencyjności” – PIWK) oraz 0,28 mln zł („Standardowa pożyczka rozwojowa” – SPR)⁸, uwzględniająca alokację na typ interwencji realizujący wskaźnik – alokacja przyjęta na potrzeby szacowania: 278,12 mln zł (PIWK) oraz 119,20 mln zł (SPR)⁹. Wartość obliczona zgodnie ze wzorem:</p> $\text{wartość docelowa} = \frac{\text{alokacja na dany typ projektu}}{\text{koszt jednostkowy wskaźnika}} \times \text{współczynnik powtarzalności}^{10}$ <p>Współczynnik powtarzalności założono jedynie dla „Standardowych pożyczek inwestycyjnych”, w wysokości 0,95 (5% pożyczkobiorców „powtarzalnych” – założenie). Dla „Pożyczki na innowacje i wzrost konkurencyjności” założono brak powtarzalności (współczynnik = 1; głównie z uwagi na wysoką wartość pożyczek i niewielką ich liczbę). Wartość pośrednia wyliczona jako 20% wartości docelowej¹¹.</p>
1	1iii	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z	Produkt	112	559	J.w.

⁸ Zastosowano przeciętne wartości pożyczek oszacowane dla potrzeb poszczególnych instrumentów (PIWK i SPR – z fiszek instrumentów).

⁹ W alokacji pracującej na dany wskaźnik nie uwzględniamy wynagrodzenia menadżera funduszu powierniczego (MFP) i pośrednika finansowego (PF). Wartości zaczerpnięte z oszacowań dla poszczególnych instrumentów (PIWK i SPR – z fiszek instrumentów).

¹⁰ Oddzielnie dla każdego instrumentu: PIWK = 278,12 / 1,79 * 1 = 155,37 – po zaokrągleniu 155 oraz SPR 119,20 / 0,28 * 0,95 = 404,43 – po zaokrągleniu 404. Do określenia wartości pośredniej i końcowej wskaźnika, wartości te zsumowano (155 + 404 = 559).

¹¹ Tj. 111,8 (po zaokrągleniu 112).

Priorytet	CS	Nazwa wskaźnika [jednostka miary]	Typ wskaźnika	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Metodologia szacowania
		instrumentów finansowych [szt.]				
1	1iii	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne [mln zł]	Rezultat	13,35	66,76	Wkład krajowy będzie wnoszony przez pośredników finansowych ¹² – same pożyczki będą udzielane, co do zasady, bez wkładu własnego pożyczkobiorcy. Z uwagi na możliwość (brak obligatoryjności) wniesienia wkładu własnego przez odbiorcę ostatecznego, przedstawione wartości należy traktować jako minimalne. Wartość pośrednia wyliczona jako 20% wartości docelowej ¹³ .
2	2i	Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej [m ²]	Produkt	4 840	24 199	Metoda kosztu jednostkowego – koszt jednostkowy projektów z perspektywy 2014-2020 (682 zł) ¹⁴ przeliczony na nową perspektywę finansową z uwzględnieniem wzrostu cen (826,48 zł). Wartość docelowa obliczona zgodnie ze wzorem: $\text{wartość docelowa} = \frac{\text{alokacja na dany typ projektu}^{15}}{\text{koszt jednostkowy wskaźnika}} \times 0,25^{16}$ – przyjęto b. ostrożny szacunek odpowiadający 25% wyliczonej w standardowy sposób wartości docelowej, w celu zapewnienia maksymalnej elastyczności w przenoszeniu środków między budynki

¹² Uwzględnio wartości z oszacowań dla poszczególnych instrumentów (PIWK i SPR – z fiszek instrumentów): wkład PF dla PIWK = 46,73 mln zł, dla SPR = 20,03; wkład krajowy razem = 66,76.

¹³ Tj. 13,352 (po zaokrągleniu 13,35).

¹⁴ Na podstawie kosztu jednostkowego wskaźnika Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji [m²] dla projektów z Działania 2.5 i 2.6 RPO WZ 2014-2020, wg danych na 27.09.2021. Obliczony poprzez podzielenie sumy kosztów kwalifikowalnych przez wartość docelową wskaźnika (156 633 586 zł / 229 696 = 682 zł). Następnie przeliczony na nową perspektywę wg wskaźnika zakładanego wzrostu cen (1,212), co daje kwotę 826 zł.

¹⁵ Alokacja brana pod uwagę w wyliczeniach oznacza alokację na pożyczki (część zwrotna i bezzwrotna), bez wynagrodzenia MFP i PF.

¹⁶ Wartość docelowa = 80 000 000 zł / 826,48 zł * 0,25 = 96 796 * 0,25 = 24 199.

Priorytet	CS	Nazwa wskaźnika [jednostka miary]	Typ wskaźnika	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Metodologia szacowania
						użyteczności publicznej i budynki wielorodzinne (zgodnie z założeniami z raportu) Wartość pośrednia wyliczona jako 20% wartości docelowej.
2	2i	Lokale mieszkalne o lepszej udoskonalonej charakterystyce energetycznej [szt.]	Produkt	87	433	Metoda kosztu jednostkowego – koszt jednostkowy projektów z perspektywy 2014-2020 (28 595 zł) ¹⁷ przeliczony na nową perspektywę finansową z uwzględnieniem wzrostu cen (34 657 zł). Wartość docelowa obliczona zgodnie ze wzorem: $\text{wartość docelowa} = \frac{\text{alokacja na dany typ projektu}^{18}}{\text{koszt jednostkowy wskaźnika}} \times 0,25^{19} -$ przyjęto b. ostrożny szacunek odpowiadający 25% wyliczonej w standardowy sposób wartości docelowej, w celu zapewnienia maksymalnej elastyczności w przenoszeniu środków między budynki użyteczności publicznej i budynki wielorodzinne (zgodnie z założeniami z raportu). Wartość pośrednia wyliczona jako 20% wartości docelowej.
2	2i	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych,	Rezultat	6 053	30 266	Metoda kosztu jednostkowego – koszt jednostkowy projektów z perspektywy 2014-2020 (3695 zł dla budynków użyteczności publicznej, 3227 zł dla budynków mieszkalnych, 3 461 dla

¹⁷ Na podstawie kosztu jednostkowego wskaźnika Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii [gospodarstwa domowe] dla projektów z Działania 2.7 i 2.8 RPO WZ 2014-2020, wg danych na 27.09.2021. Obliczony poprzez podzielenie sumy kosztów kwalifikowalnych przez wartość docelową wskaźnika (51 213 260 zł / 1 791 = 28 595 zł). Następnie przeliczony na nową perspektywę wg wskaźnika zakładanego wzrostu cen (1,212), co daje kwotę 34 657 zł.

¹⁸ Alokacja brana pod uwagę w wyliczeniach oznacza alokację na pożyczki (część zwrotna i bezzwrotna), bez wynagrodzenia MFP i PF

¹⁹ Wartość docelowa = 60 000 000 zł / 34 657 * 0,25 = 1 731 * 0,25 = 433 zł.

Priorytet	CS	Nazwa wskaźnika [jednostka miary]	Typ wskaźnika	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Metodologia szacowania
		przedsiębiorstwach, innych) [MWh/rok]				przedsiębiorstw) ²⁰ przeliczony na nową perspektywę finansową z uwzględnieniem wzrostu cen (odpowiednio 4479 zł, 3911 zł, 4195 zł). Wartość docelowa obliczona zgodnie ze wzorem: $\text{wartość docelowa} = \frac{\text{alokacja na dany typ projektu}^{21}}{\text{koszt jednostkowy wskaźnika}} \times 0,75^{22} -$ przyjęto ostrożnościowo przelicznik 0,75, by zapewnić pewien margines bezpieczeństwa. Wartość pośrednia wyliczona jako 20% wartości docelowej.
2	2i	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	Rezultat	2 213	11 067	Metoda kosztu jednostkowego – koszt jednostkowy projektów z perspektywy 2014-2020 (9 784 zł dla budynków użyteczności publicznej, 9 172 zł na budynków mieszkalnych, 9478 dla przedsiębiorstw) ²³ przeliczony na nową perspektywę finansową z

²⁰ Na podstawie kosztu jednostkowego wskaźnika Zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów [GJ/rok] dla projektów z Działania 2.5 i 2.6 (dla budynków publicznych niemieszkalnych) i 2.7 i 2.8 RPO WZ 2014-2020 (dla budynków mieszkalnych), wg danych na 27.09.2021, przeliczonego z [GJ/rok] na [Mwh/rok]. Dla budynków mieszkalnych obliczony poprzez podzielenie sumy kosztów kwalifikowalnych przez wartość docelową wskaźnika przeliczoną na [kwh/rok] (51 919 804 zł / 57 920 * 0,277 = 3 227 zł). Następnie przeliczony na nową perspektywę wg wskaźnika zakładanego wzrostu cen (1,212), co daje kwotę 3911 zł. Dla budynków publicznych niemieszkalnych obliczony poprzez podzielenie sumy kosztów kwalifikowalnych przez wartość docelową wskaźnika przeliczoną na [Mwh/rok] (152 951 639 / 149 008 * 0,277 = 3 695 zł). Następnie przeliczony na nową perspektywę wg wskaźnika zakładanego wzrostu cen (1,212), co daje kwotę 4 479 zł. Dla przedsiębiorstw (z powodu braku odpowiednich projektów w RPO WZ 2014-2020), obliczony na podstawie średniej dla budynków mieszkalnych i niemieszkalnych (3 695 zł + 3 227 zł) / 2 = 3 461 zł). Następnie przeliczony na nową perspektywę wg wskaźnika zakładanego wzrostu cen (1,212), co daje kwotę 4195 zł.

²¹ Alokacja brana pod uwagę w wyliczeniach oznacza alokację na pożyczki (część zwrotna i bezzwrotna), bez wynagrodzenia MFP i PF

²² Wartość docelowa = 80 000 000 zł / 4 479 * 0,75 + 60 000 000 / 3 911 * 0,75 + 30 000 000 / 4 195 * 0,75 = 17 862 * 0,75 + 15 340 * 0,75 + 7151 * 0,75 = 13 397 + 11 505 + 5 364 = 30 266

²³ Na podstawie kosztu jednostkowego wskaźnika Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych [tony równoważnika CO2] dla projektów z Działania 2.5 i 2.6 (dla budynków publicznych niemieszkalnych) i 2.7 i 2.8 RPO WZ 2014-2020 (dla budynków mieszkalnych), wg danych na 27.09.2021. Dla budynków mieszkalnych obliczony poprzez podzielenie sumy kosztów kwalifikowalnych przez wartość docelową wskaźnika (53 186 828 / 5 799 = 9 172 zł. Następnie przeliczony na nową perspektywę wg wskaźnika zakładanego wzrostu cen (1,212), co daje kwotę 11 116 zł. Dla budynków publicznych niemieszkalnych obliczony poprzez podzielenie sumy kosztów

Priorytet	CS	Nazwa wskaźnika [jednostka miary]	Typ wskaźnika	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Metodologia szacowania
		[tona ekwiwalentu CO2/rok]				uwzględnieniem wzrostu cen (odpowiednio 11 859 zł, 11 116 zł, 11487). Wartość docelowa obliczona zgodnie ze wzorem: $\text{wartość docelowa} = \frac{\text{alokacja na dany typ projektu}}{\text{koszt jednostkowy wskaźnika}} \times 0,75^{24}$ – przyjęto ostrożnościowo przelicznik 0,75, by zapewnić pewien margines bezpieczeństwa Wartość pośrednia wyliczona jako 20% wartości docelowej.
2	2ii	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej) [MW]	Produkt	9	45	Metoda parametryczna – wartość docelowa obliczona jako iloczyn planowanej liczby wspartych instalacji o mocy do 50 kW i powyżej 50 kW, pomnożona przez zakładaną średnią moc instalacji w obu przypadkach. Przyjęto ostrożnościowo przelicznik 0,75, by zapewnić pewien margines bezpieczeństwa ²⁵ Wartość pośrednia wyliczona jako 20% wartości docelowej.
2	2ii	Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energia elektryczna,	Rezultat	9 000	45 000	Metoda parametryczna – przyjęto założenie, że 1 MW dodatkowej zdolności wytwarzania energii odnawialnej produkuje średnio 1000 MWh energii rocznie. Wartość docelowa obliczona jako iloczyn

kwalfikowalnych przez wartość docelową wskaźnika ($156\,633\,586 / 16\,009 = 9\,784$ zł). Następnie przeliczony na nową perspektywę wg wskaźnika zakładanego wzrostu cen (1,212), co daje kwotę 11 859 zł. Dla przedsiębiorstw (z powodu braku odpowiednich projektów w RPO WZ 2014-2020), obliczony na podstawie średniej dla budynków mieszkalnych i niemieszkalnych ($9\,172$ zł + $9\,784$ zł) / 2 = $9\,478$ zł). Następnie przeliczony na nową perspektywę wg wskaźnika zakładanego wzrostu cen (1,212), co daje kwotę 11487 zł.

²⁴ Wartość docelowa = $80\,000\,000$ zł / $11\,859 * 0,75 + 60\,000\,000 / 11116 * 0,75 + 30\,000\,000 / 11\,487 * 0,75 = 6746 * 0,75 + 5398 * 0,75 + 2612 * 0,75 = 11\,067$.

²⁵ Wartość docelowa = $(400 * 0,050 \text{ MW} + 40 * 1 \text{ MW}) * 0,75 = 45 \text{ MW}$.

Priorytet	CS	Nazwa wskaźnika [jednostka miary]	Typ wskaźnika	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Metodologia szacowania
		energia cieplna) [MWh/rok]				wartości docelowej wskaźnika Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej i przyjętego parametru. ²⁶ Wartość pośrednia wyliczona jako 20% wartości docelowej.
2	2ii	Dodatkowa moc zainstalowana odnawialnych źródeł energii [MW]	Rezultat	7,2	36	Metoda parametryczna. Przyjęto założenie, że spośród całej dodatkowej zdolności wytwarzania energii odnawialnej, 80% będzie przyłączone do sieci i w pełni gotowe do wytwarzania energii (lub już będzie ją wytwarzać) w momencie pomiaru wskaźnika. Wartość docelowa obliczona jako iloczyn wartości docelowej wskaźnika Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej i przyjętego parametru. ²⁷ Wartość pośrednia wyliczona jako 20% wartości docelowej.
5	5i	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]	Produkt	3	20	Wskaźnik nie został uwzględniony w wersji FEPZ aktualnej w czasie prowadzenia oceny ex ante jednak wskazane jest umieszczenie go w programie. Przyjmujemy, że każda z przyznanych pożyczek rewitalizacyjnych przyczyni się do wsparcia przynajmniej 1 obiektu. W perspektywie 2014-2020, w przypadku dotacji w ramach PI 09b Wsparcie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich (Działania 9.3 RPO WZ) średnio na 1 projekt przypadało 2,3 obiektu. Jednak to projekty sektora mieszkalnego, często z komponentem termomodernizacyjnym, zaważyły średnią wartość liczby wspartych budynków. Należy mieć też na uwadze, że inwestycje finansowane

²⁶ Wartość docelowa = 45 * 1000 MWh/rok = 45 000 MWh / rok.

²⁷ Wartość docelowa = 45 MW * 80% = 36 MW.

Priorytet	CS	Nazwa wskaźnika [jednostka miary]	Typ wskaźnika	Wartość pośrednia	Wartość docelowa	Metodologia szacowania
						<p>z pożyczki mają nieco innego charakter i rzadszej można się podziwiać modernizacji całych kompleksów, składających z wielu budynków. Tym samym bezpiecznym założeniem wydaje się przyjęcie, że przy 20 pożyczek przyczyni się do wsparcia 20 obiektów.</p> <p>Konieczność uchwalenia GPR-ów, będąca warunkiem wsparcia, może spowodować późne uruchomienie finansowania inwestycji, co każe ostrożnie szacować wartość pośrednią (na poziomie 15% realizacji).</p> <p>Wskaźnik oszacowano przy założeniu, że sektor mieszkaniowy będzie wspierany w pożyczce miejskiej z ZARR, a nie rewitalizacyjnej.</p>

Źródło: Opracowanie własne

11.Załącznik 2. Wskaźniki do monitorowania pożyczek w Priorytecie 1 CS iii – FEPZ 2021-2027

Priorytet	CS	Nazwa wskaźnika	Typ wskaźnika
1	1iii	Wartość projektów zrealizowanych ze wsparciem instrumentów finansowych	Produkt
1	1iii	Liczba nabytych lub wypracowanych aktywów stanowiących wartości niematerialne i prawne (licencje, patenty, inne prawa własności przemysłowej, oprogramowanie)	Produkt
1	1iii	Liczba zainstalowanych i uruchomionych urządzeń stanowiących zautomatyzowaną linię technologiczną (co najmniej dwa współpracujące urządzenia)	Produkt
1	1iii	Liczba zakupionych usług doradczych dotyczących wdrożenia rozwiązań cyfryzacyjnych	Produkt
1	1iii	Liczba zakupionych usług szkoleniowych dotyczących wdrożenia rozwiązań cyfryzacyjnych	Produkt
1	1iii	Liczba przeszkolonych pracowników w związku z wdrożeniem rozwiązań cyfryzacyjnych	Produkt
1	1iii	Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa wprowadzające innowacje produktowe	Rezultat
1	1iii	Liczba wprowadzonych do sprzedaży nowych lub znacząco ulepszonych produktów (wyrobów i usług)	Rezultat
1	1iii	Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa wprowadzające innowacje procesowe	Rezultat

Źródło: Opracowanie własne.

12. Załącznik 3. Pożyczka na innowacje i wzrost konkurencyjności (1)²⁸

CP1 / CS iii		Pożyczka na innowacje i wzrost konkurencyjności		
Typ instrumentu		Finansowy / Mieszany		
Cel instrumentu		Inwestycje w wartości niematerialne i prawne, maszyny, urządzenia i wyposażenie, zapewniające robotyzację / automatyzację procesów wytwórczych, rozwój poziomu technologicznego, prowadzące do wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstwa.		
Wielkość jednostkowej transakcji	Min.	Max.	Karencja (max.)	Zapadalność (max.)
	500 tys. zł	5 mln zł.	12 / 24 miesiące ²⁹	10 lat
Finanse i wskaźniki (w mln PLN)				
(1) Łączna alokacja na IF (wkład FEPZ i wkład krajowy) razem z wynagrodzeniem MFP i PF, w tym:			311,49	
(1a) Wkład FEPZ			264,77	
(1b) Wkład PF			46,72	
(2) Wynagrodzenie (MFP + PF) ³⁰ , w tym:			33,37	
(2a) Wynagrodzenie MFP			13,91	
(2b) Wynagrodzenie PF			19,47	
(3) Alokacja na pożyczki (część zwrotna i bezzwrotna), bez wynagrodzenia MFP i PF			278,12	
(4) Planowane do udzielenia transakcje (pożyczki)			155	
(5) Przeciętna transakcja			1,79	

²⁸ Wartości sumowane w fiskalach mogą różnić się od sumy ich składników – różnice są niewielkie i wynikają z zaokrągleń (uwaga dotyczy wszystkich fiszek prezentowanych w załącznikach).

²⁹ Dłuższy okres karencji przewidziano dla pożyczek udzielanych w sferze turystyki.

³⁰ Wysokość wynagrodzenia ustalona na podstawie stawek z Rozporządzenia Ogólnego (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.) (analogicznie we wszystkich pozostałych fiskalach), w rzeczywistości (szczególnie w przypadku pośredników finansowych) będzie zapewne znacznie odmienna, zapewne wyższa, ale być może nieco niższa, wszystko zależy od wyników przetargów.

(6) Maksymalna wartość udzielonego finansowania bezzwrotnego³¹	83,44
Typy finansowanych projektów	
Projekty zapewniające wzmocnienie i wzrost konkurencyjności przedsiębiorstwa	<ul style="list-style-type: none"> • Zakup środków trwałych i urządzeń towarzyszących oraz wartości niematerialnych i prawnych, zapewniających robotyzację / automatyzację procesów wytwórczych / usługowych, wzrost poziomu technologicznego w sferze produkcyjnej / usługowej działalności przedsiębiorstwa, w tym zapewniające warunki do wdrożenia nowych (znacząco ulepszonych) wyrobów / usług. • Zakup usług programistycznych lub gotowego oprogramowania, w celu opracowania lub wprowadzenia rozwiązania cyfryzującego procesy wytwórcze / usługowe, w tym zakup sprzętu ICT (np. sprzętu komputerowego, urządzeń związanych z przesyłem lub magazynowaniem danych, także urządzenia niskocenne). • Zakup usług doradczych lub szkoleniowych w celu wdrożenia rozwiązania cyfryzacyjnego lub rozwiązań zapewniających robotyzację / automatyzację procesów wytwórczych / usługowych, także w zakresie efektów wykorzystania inwestycji w sferze działalności eksportowej. • Zakup gruntów, budowa i rozbudowa budynków i budowli niezbędnych do instalacji i uruchomienia środków

³¹ Podana wielkość ma charakter maksymalny. Wynika z założenia, iż wszystkie finansowanie projekty spełniać będą wszystkie tytuły upoważniające do uzyskania umorzeń. W rzeczywistości, zasadnie przyjąć można, iż skala umorzeń będzie jednak niższa (choćby z uwagi na fakt, iż zapewne wystąpią przedsięwzięcia nie spełniające żadnego z tytułów umorzeń, czy też, nie wszystkie będą zlokalizowane na obszarze SSW). Zatem, na chwilę obecną zakładać można, że wolumen umorzeń ukształtuje się w połowie przedziału 0-30% (wyniesie 15%), co oznacza wartość 41,08 mln zł.

	<p>trwałych i urządzeń będących przedmiotem inwestycji.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uzupełniając, finansowanie potrzeb obrotowych, związanych bezpośrednio z przedmiotem inwestycji.
Wsparcie bezzwrotne w ramach IF³²	
Odpowiednio do cech projektu	<ul style="list-style-type: none"> • Umorzenia: <ul style="list-style-type: none"> – 10% umorzenia kapitału pożyczki w przypadku przedsięwzięć realizowanych w dziedzinach priorytetowych, – 10% umorzenia kapitału pożyczki w przypadku wdrożenia innowacyjnego (nowego / znacznie ulepszanego) produktu lub technologii (innowacja produktowa lub procesowa oraz powiązane z nimi innowacje organizacyjne i marketingowe). – 10% umorzenia kapitału pożyczki w przypadku przedsięwzięć zlokalizowanych na obszarze SSW. <p>Stosownie do specyfiki przedsięwzięcia, umorzenia mogą się sumować.</p>
Warunki umorzenia pożyczki	<p>Zakończenie realizacji inwestycji – weryfikacja poprzez np. wizytację w miejscu inwestycji przedstawiciela pośrednika finansowego (raport + dokumentacja fotograficzna).</p> <p>W przypadku wątpliwości co do poziomu innowacyjności rozwiązań (wobec ustaleń zawartych we wniosku pożyczkowym / dokumentacji formalnej składanej na etapie pozyskiwania pożyczki) wstrzymanie decyzji o umorzeniu – następnie – zasięgnięcie opinii eksperta (decyzja na podstawie opinii eksperta).</p>

³² W celu zapewnienia elastyczności, w szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszcza się możliwość zmiany, w tym zwiększenia proponowanych parametrów.

Preferencje, grupa docelowa i inne elementy opisu	
Odbiorcy ostateczni	Mikro, mali i średni przedsiębiorcy posiadający siedzibę na terenie województwa zachodniopomorskiego, i/lub prowadzący tu działalność w ramach istniejącego lub nowotworzonego zakładu.
Oprocentowanie i inne opłaty	Według stopy referencyjnej KE / z możliwością ustalenia oprocentowania jako preferencyjnego.
Inne charakterystyki i ewentualne preferencje	<ul style="list-style-type: none"> • Brak wymogu wniesienia wkładu własnego do projektu, o ile wymóg taki nie wynika z przepisów dotyczących pomocy publicznej. • W przypadku pożyczek w sferze turystyki, karencja wydłużona maksymalnie do 24 miesięcy, harmonogram spłat konstruowany z uwzględnieniem sezonowości.
Dźwignia	1,1765
Wartość dodana	1,1765
Pomoc publiczna (w szczególności)	Pomoc de minimis Regionalna pomoc inwestycyjna – art. 14 GBER ³³ Pomoc inwestycyjna dla MŚP – art. 17 GBER Pomoc na usługi doradcze dla MŚP – art. 18 GBER Pomoc na finansowanie ryzyka – art. 21 GBER Pomoc dla przedsiębiorstw rozpoczynających działalność – art. 22 GBER Pomoc dla MŚP na wspieranie innowacyjności – art. 28 GBER Pomoc na innowacje procesowe i organizacyjne – art. 29 GBER Pomoc szkoleniowa – art. 31 GBER

Źródło: opracowanie własne.

³³ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu, Dz. Urz. UE.L Nr 187).

13. Załącznik 4. Standardowa pożyczka rozwojowa (2)

CP1 / CS iii		Pożyczka na innowacje i wzrost konkurencyjności		
Typ instrumentu		Finansowy / Mieszany		
Cel instrumentu		Inwestycje w wartości niematerialne i prawne, maszyny, urządzenia i wyposażenie, zapewniające robotyzację / automatyzację procesów wytwórczych, rozwój poziomu technologicznego, prowadzące do wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstwa.		
Wielkość jednostkowej transakcji	Min.	Max.	Karencja (max.)	Zapadalność (max.)
	-	500 tys. zł.	12 / 24 miesiące ³⁴	10 lat
Finanse i wskaźniki (w mln PLN)				
(1) Łączna alokacja na IF (wkład FEPZ i wkład krajowy) razem z wynagrodzeniem MFP i PF, w tym:			133,50	
(1a) Wkład FEPZ			113,48	
(1b) Wkład PF			20,03	
(2) Wynagrodzenie (MFP + PF) ³⁵ , w tym:			14,30	
(2a) Wynagrodzenie MFP			5,96	
(2b) Wynagrodzenie PF			8,34	
(3) Alokacja na pożyczki (część zwrotna i bezzwrotna), bez wynagrodzenia MFP i PF			119,20	
(4) Planowane do udzielenia transakcje (pożyczki)			426	
(5) Przeciętna transakcja			0,28	

³⁴ Dłuższy okres karencji przewidziano dla pożyczek udzielanych w sferze turystyki.

³⁵ Wysokość wynagrodzenia ustalona na podstawie stawek z Rozporządzenia Ogólnego (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.) (analogicznie we wszystkich pozostałych fiskach), w rzeczywistości (szczególnie w przypadku pośredników finansowych) będzie zapewne znacznie odmienna, zapewne wyższa, ale być może nieco niższa, wszystko zależy od wyników przetargów.

(6) Maksymalna wartość udzielonego finansowania bezzwrotnego³⁶	35,76
Typy finansowanych projektów	
Projekty zapewniające wzmocnienie i wzrost konkurencyjności przedsiębiorstwa	<ul style="list-style-type: none"> • Zakup środków trwałych i urządzeń towarzyszących oraz wartości niematerialnych i prawnych, zapewniających robotyzację / automatyzację procesów wytwórczych / usługowych, wzrost poziomu technologicznego w sferze produkcyjnej / usługowej działalności przedsiębiorstwa, w tym zapewniające warunki do wdrożenia nowych (znacząco ulepszonych) wyrobów / usług. • Zakup usług programistycznych lub gotowego oprogramowania, w celu opracowania lub wprowadzenia rozwiązania cyfryzującego procesy wytwórcze / usługowe, w tym zakup sprzętu ICT (np. sprzętu komputerowego, urządzeń związanych z przesyłem lub magazynowaniem danych, także urządzenia niskocenne). • Zakup usług doradczych lub szkoleniowych w celu wdrożenia rozwiązania cyfryzacyjnego lub rozwiązań zapewniających robotyzację / automatyzację procesów wytwórczych / usługowych, także w zakresie efektów wykorzystania inwestycji w sferze działalności eksportowej. • Zakup gruntów, budowa i rozbudowa budynków i budowli niezbędnych do instalacji i uruchomienia środków

³⁶ Podana wielkość ma charakter maksymalny. Wynika z założenia, iż wszystkie finansowanie projekty spełniać będą wszystkie tytuły upoważniające do uzyskania umorzeń. W rzeczywistości, zasadnie przyjąć można, iż skala umorzeń będzie jednak niższa (choćby z uwagi na fakt, iż zapewne wystąpią przedsięwzięcia nie spełniające żadnego z tytułów umorzeń, czy też, nie wszystkie będą zlokalizowane na obszarze SSW). Zatem, na chwilę obecną zakładać można, że wolumen umorzeń ukształtuje się w połowie przedziału 0-30% (wyniesie 15%), co oznacza wartość 21,03 mln zł.

	<p>trwałych i urządzeń będących przedmiotem inwestycji.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uzupełniając, finansowanie potrzeb obrotowych, związanych bezpośrednio z przedmiotem inwestycji.
Wsparcie bezzwrotne w ramach IF³⁷	
Odpowiednio do cech projektu	<ul style="list-style-type: none"> • Umorzenia: <ul style="list-style-type: none"> – 10% umorzenia kapitału pożyczki w przypadku przedsięwzięć realizowanych w dziedzinach priorytetowych, – 10% umorzenia kapitału pożyczki w przypadku wdrożenia innowacyjnego (nowego / znacznie ulepszanego) produktu lub technologii (innowacja produktowa lub procesowa oraz powiązane z nimi innowacje organizacyjne i marketingowe). – 10% umorzenia kapitału pożyczki w przypadku przedsięwzięć zlokalizowanych na obszarze SSW. <p>Stosownie do specyfiki przedsięwzięcia, umorzenia mogą się sumować.</p>
Warunki umorzenia pożyczki	<p>Zakończenie realizacji inwestycji – weryfikacja poprzez np. wizytację w miejscu inwestycji przedstawiciela pośrednika finansowego (raport + dokumentacja fotograficzna).</p> <p>W przypadku wątpliwości co do poziomu innowacyjności rozwiązań (wobec ustaleń zawartych we wniosku pożyczkowym / dokumentacji formalnej składanej na etapie pozyskiwania pożyczki) wstrzymanie decyzji o umorzeniu – następnie – zasięgnięcie opinii eksperta (decyzja na podstawie opinii eksperta).</p>

³⁷ W celu zapewnienia elastyczności, w szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszcza się możliwość zmiany, w tym zwiększenia proponowanych parametrów.

Preferencje, grupa docelowa i inne elementy opisu	
Odbiorcy ostateczni	Mikro i mali przedsiębiorcy posiadający siedzibę na terenie województwa zachodniopomorskiego, i/lub prowadzący tu działalność w ramach istniejącego lub nowotworzonego zakładu.
Oprocentowanie i inne opłaty	Według stopy referencyjnej KE / z możliwością ustalenia oprocentowania jako preferencyjnego.
Inne charakterystyki i ewentualne preferencje	<ul style="list-style-type: none"> • Brak wymogu wniesienia wkładu własnego do projektu, o ile wymóg taki nie wynika z przepisów dotyczących pomocy publicznej. • W przypadku pożyczek w sferze turystyki, karencja wydłużona maksymalnie do 24 miesięcy, harmonogram spłat konstruowany z uwzględnieniem sezonowości.
Dźwignia	1,1765
Wartość dodana	1,1765
Pomoc publiczna (w szczególności)	Pomoc de minimis Regionalna pomoc inwestycyjna – art. 14 GBER ³⁸ Pomoc inwestycyjna dla MŚP – art. 17 GBER Pomoc na usługi doradcze dla MŚP – art. 18 GBER Pomoc na finansowanie ryzyka – art. 21 GBER Pomoc dla przedsiębiorstw rozpoczynających działalność – art. 22 GBER Pomoc dla MŚP na wspieranie innowacyjności – art. 28 GBER Pomoc na innowacje procesowe i organizacyjne – art. 29 GBER Pomoc szkoleniowa – art. 31 GBER

Źródło: opracowanie własne.

³⁸ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu, Dz. Urz. UE.L Nr 187).

14. Załącznik 5. Pożyczka z premią na poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej (3)

CP2 / CS i		Pożyczka na poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej z premią		
Typ instrumentu		Finansowy / Mieszany		
Cel instrumentu		<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej. 		
Wielkość jednostkowej transakcji	Min.	Max.	Karencja (max.)	Zapadalność (max.)
	100 tys.	10 mln zł	12 miesięcy (z opcją wydłużenia do 24 miesięcy)	20 lat
Finanse i wskaźniki (w mln PLN)				
(1) Łączna alokacja na IF (wkład FEPZ i wkład krajowy) razem z wynagrodzeniem MFP i PF, w tym:		67,2 mln zł (sektor mieszkaniowy) + 89,6 mln zł (budynki użyteczności publicznej)		
(1a) Wkład FEPZ		57,12 mln zł (sektor mieszkaniowy) + 76,16 mln zł (budynki użyteczności publicznej)		
(1b) Wkład PF		10,08 mln zł (sektor mieszkaniowy) + 13,44 mln zł (budynki użyteczności publicznej)		
(2) Wynagrodzenie (MFP + PF)³⁹, w tym:		7,2 mln zł (sektor mieszkaniowy) + 9,6 mln zł (budynki użyteczności publicznej)		
(2a) Wynagrodzenie MFP		3 mln zł (sektor mieszkaniowy) + 4 mln zł (budynki użyteczności publicznej)		
(2b) Wynagrodzenie PF		4,2 mln zł (sektor mieszkaniowy) + 5,6 mln zł (budynki użyteczności publicznej)		
(3) Alokacja na pożyczki (część zwrotna i bezzwrotna), bez wynagrodzenia MFP i PF		60 mln zł (sektor mieszkaniowy) + 80 mln zł (budynki użyteczności publicznej)		

³⁹ Wysokość wynagrodzenia ustalona na podstawie stawek z Rozporządzenia Ogólnego (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.) (analogicznie we wszystkich pozostałych fiskach), w rzeczywistości (szczególnie w przypadku pośredników finansowych) będzie zapewne znacznie odmienna, zapewne wyższa, ale być może nieco niższa, wszystko zależy od wyników przetargów.

(4) Planowane do udzielenia transakcje (pożyczki)	120 (sektor mieszkaniowy), 20 (budynki użyteczności publicznej)
(5) Przeciętna transakcja	500 tys. zł (sektor mieszkaniowy), 4 mln zł (budynki użyteczności publicznej)
(6) Maksymalna wartość udzielonego finansowania bezzwrotnego⁴⁰	< 30 mln zł (sektor mieszkaniowy), <40 mln zł (budynki użyteczności publicznej)
Typy finansowanych projektów	
Projekty zwiększające efektywność energetyczną budynków mieszkalnych wielorodzinnych i budynków użyteczności publicznej	<p>Termomodernizacja budynków.</p> <p>Modernizacja instalacji CO/CWU.</p> <p>Wymiana/modernizacja źródeł ciepła, podłączenie do sieci ciepłowniczej.</p> <p>Instalacje OZE (na części wspólne + prosument zbiorowy).</p> <p>Wymiana oświetlenia na energooszczędne.</p> <p>Wymiana wind na energooszczędne.</p> <p>Inne wydatki wpływające na wzrost efektywności energetycznej / oszczędność zużycia energii.</p>
Wsparcie bezzwrotne w ramach IF⁴¹	
Wszystkie projekty	Dotacja na wykonanie audytu energetycznego (i ewentualnie innej wymaganej dokumentacji technicznej).
Projekty o największym wzroście efektywności energetycznej	Umorzenie do 10% kwoty pożyczki, zależnie od osiągniętego wzrostu efektywności energetycznej ⁴² .
Projekty dotyczące mieszkańców zagrożonych ubóstwem energetycznym	Umorzenie części pożyczki, max. do 50%, zależne od odsetka najuboższych mieszkańców zamieszkujących dany budynek (którym

⁴⁰ Podana wielkość ma charakter maksymalny. Wynika z założenia, iż wszystkie finansowanie projekty spełniać będą wszystkie tytuły upoważniające do uzyskania umorzeń. W rzeczywistości, przyjąć można, iż skala umorzeń będzie jednak niższa.

⁴¹ W celu zapewnienia elastyczności, w szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszcza się możliwość zmiany, w tym zwiększenia proponowanych parametrów.

⁴² Wzrost efektywności energetycznej wykazywany na podstawie audytu ex-post (lub potwierdzenia realizacji projektu zgodnie z założeniami z projektem budowlanym przygotowanym na podstawie audytu ex-ante).

	przysługuje prawo do dodatku mieszkaniowego).
Projekty dotyczące budynków użyteczności publicznej	Umorzenie w wysokości do 40% wartości pożyczki ⁴³ .
Warunki umorzenia pożyczki:	Umorzenie po rozliczeniu inwestycji, i potwierdzeniu spełnienia przyjętych warunków umorzenia.
Preferencje, grupa docelowa i inne elementy opisu	
Odbiorcy ostateczni	<p>Właściciele / zarządcy budynków mieszkalnych wielorodzinnych (w tym wspólnoty mieszkaniowe, TBS-y, osoby fizyczne, spółki prawa handlowego, w przypadku uzyskania odstępstwa od linii demarkacyjnej – spółdzielnie mieszkaniowe).</p> <p>Właściciele / zarządcy budynków użyteczności publicznej.</p> <p>Firmy typu ESCO.</p>
Oprocentowanie i inne opłaty:	Preferencyjne, stałe w całym okresie kredytowania, brak opłat i prowizji.
Inne charakterystyki i ewentualne preferencje	<p>Wymóg przeprowadzenia audytu energetycznego w przypadku projektów z zakresu efektywności energetycznej.</p> <p>Zabezpieczenia - Fundusz remontowy, cesja umowy ubezpieczenia, lub inne stosowane w praktyce rynkowej.</p> <p>Minimalne wymagania co do wkładu własnego odbiorcy ostatecznego – możliwe finansowanie do 100% kosztów kwalifikowalnych⁴⁴.</p>
Dźwignia	1,1765
Wartość dodana	1,1765
Pomoc publiczna (w szczególności)	De minimis lub pomoc inwestycyjna przewidziana w art. 39 i art. 49 GBER

⁴³ Zakładamy, że proponowane umorzenie w przypadku budynków użyteczności publicznej byłoby na tym samym poziomie dla wszystkich uprawnionych podmiotów.

⁴⁴ O ile wymóg wyższego wkładu własnego nie wynika z przepisów dotyczących pomocy publicznej.

15. Załącznik 6. Ekopożyczka z premią dla przedsiębiorstw (4)

CP2 / CS i		Ekopożyczka z premią dla przedsiębiorstw		
Typ instrumentu		Finansowy / Mieszany		
Cel instrumentu		<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie efektywności energetycznej i transformacja w kierunku GOZ w sektorze MŚP 		
Wielkość jednostkowej transakcji	Min.	Max.	Karencja (max.)	Zapadalność (max.)
	10 tys.	3 mln zł	12 miesięcy (z opcją wydłużenia do 24 miesięcy)	15 lat
Finanse i wskaźniki (w mln PLN)				
(1) Łączna alokacja na IF (wkład FEPZ i wkład krajowy) razem z wynagrodzeniem MFP i PF, w tym:			33,6 mln zł (EE) + 22,4 mln zł (GOZ)	
(1a) Wkład FEPZ			28,56 mln zł (EE) + 19,04 mln zł (GOZ)	
(1b) Wkład PF			5,04 mln zł (EE) + 3,36 mln zł (GOZ)	
(2) Wynagrodzenie (MFP + PF) ⁴⁵ , w tym:			3,6 mln zł (EE) + 2,4 mln zł (GOZ)	
(2a) Wynagrodzenie MFP			1,5 mln zł (EE) + 1 mln zł (GOZ)	
(2b) Wynagrodzenie PF			2,1 mln zł (EE) + 1,4 mln zł (GOZ)	
(3) Alokacja na pożyczki (część zwrotna i bezzwrotna), bez wynagrodzenia MFP i PF			30 mln zł (EE) + 20 mln zł (GOZ)	
(4) Planowane do udzielenia transakcje (pożyczki)			30 (EE), 20 (GOZ)	
(5) Przeciętna transakcja			1 mln zł (EE), 1 mln zł (GOZ)	

⁴⁵ Wysokość wynagrodzenia ustalona na podstawie stawek z Rozporządzenia Ogólnego (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.) (analogicznie we wszystkich pozostałych fiskach), w rzeczywistości (szczególnie w przypadku pośredników finansowych) będzie zapewne znacznie odmienna, zapewne wyższa, ale być może nieco niższa, wszystko zależy od wyników przetargów.

(6) Maksymalna wartość udzielonego finansowania bezzwrotnego⁴⁶	< 15 mln zł (EE), <10 mln zł (GOZ)
Typy finansowanych projektów	
Projekty zwiększające efektywność energetyczną przedsiębiorstw	<p>Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków w przedsiębiorstwach.</p> <p>Zastosowanie energooszczędnych technologii produkcji (w tym zakup energooszczędnych linii produkcyjnych).</p> <p>Odzyskiwanie energii w procesie produkcyjnym.</p> <p>Wymiana oświetlenia na energooszczędne</p> <p>Budowa i przebudowa instalacji OZE (uzupełniająco).</p> <p>Inne wydatki wpływające na wzrost efektywności energetycznej / oszczędność zużycia energii lub innych zasobów.</p>
Projekty transformacji w kierunku GOZ	<p>Minimalizacja produkcji odpadów w procesach produkcyjnych.</p> <p>Zmiana procesów produkcyjnych na zasobooszczędne.</p>
Wsparcie bezzwrotne w ramach IF⁴⁷	
Projekty w zakresie efektywności energetycznej	Dotacja na wykonanie audytu energetycznego / wsparcia technicznego w obszarze GOZ.
Wszystkie projekty	Umorzenie max. do 20% kwoty pożyczki po rozliczeniu inwestycji i wykazaniu efektu ekologicznego ⁴⁸ .

⁴⁶ Podana wielkość ma charakter maksymalny. Wynika z założenia, iż wszystkie finansowanie projekty spełniać będą wszystkie tytuły upoważniające do uzyskania umorzeń. W rzeczywistości, przyjąć można, iż skala umorzeń będzie jednak niższa.

⁴⁷ W celu zapewnienia elastyczności, w szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszcza się możliwość zmiany, w tym zwiększenia proponowanych parametrów.

⁴⁸ W przypadku projektów EE – efekt ekologiczny określany jako wzrost efektywności energetycznej, w oparciu o wyniki audytu energetycznego, w przypadku GOZ – wykazanie efektu ekologicznego w postaci realizacji inwestycji prowadzących bezpośrednio do realizacji celów, w tym redukcji powstawania odpadów, wykorzystania surowców z recyklingu, inwestycje zmniejszające zasobochłonność produkcji. Na obecnym etapie nie przewidujemy ustalenia konkretnych progów, wykazujących efekt ekologiczny w projektach GOZ, po osiągnięciu których umorzenie jest możliwe. Obszar GOZ jest relatywnie nowy dla przedsiębiorców i w naszej

Warunki umorzenia pożyczki:	Umorzenie po rozliczeniu inwestycji, i potwierdzeniu spełnienia przyjętych warunków umorzenia.
Preferencje, grupa docelowa i inne elementy opisu	
Odbiorcy ostateczni	Mikro i małe przedsiębiorstwa ⁴⁹ . Firmy typu ESCO ⁵⁰ .
Oprocentowanie i inne opłaty	Rynkowe (na poziomie stopy referencyjnej KE) lub preferencyjne, stałe w całym okresie kredytowania, brak opłat i prowizji.
Inne charakterystyki i ewentualne preferencje	Wymóg przeprowadzenia audytu energetycznego w przypadku projektów z zakresu efektywności energetycznej. Minimalne wymagania co do wkładu własnego odbiorcy ostatecznego – możliwe finansowanie do 100% kosztów kwalifikowalnych.
Dźwignia (efekt mnożnikowy)	1,1765
Wartość dodana	1,1765
Pomoc publiczna	De minimis lub pomoc inwestycyjna przewidziana w art. 38 i art. 49 GBER

Źródło: opracowanie własne.

16. Załącznik 7. Pożyczka OZE z premią (5)

CP2 / CS ii	Pożyczka OZE z premią
Typ instrumentu	Finansowy / Mieszany
Cel instrumentu	<ul style="list-style-type: none"> Wzrost produkcji energii elektrycznej i ciepłej z OZE

ocenie zbyt „owskaźnikowanie” tego obszaru może skutecznie odstraszać ich od ubiegania się o wsparcie, szczególnie w pierwszym okresie wdrażania tego typu wsparcia. Nie wykluczamy jednak ustalenia konkretnych progów w przyszłości – w tym w oparciu o audyty GOZ, np. bazujące na rozwiązaniach z systemu EMAS.

⁴⁹ Posiadające siedzibę lub prowadzące działalność na terenie woj. zachodniopomorskiego.

⁵⁰ W przypadku wykorzystania firm typu ESCO, formalnie odbiorcą ostatecznym byłaby firma ESCO. Pozostaje wówczas pytanie, czy korzyść z uzyskanego umorzenia zostanie ostatecznie po stronie ESCO, czy też przełoży się ona na korzystniejsze warunki zaoferowane firmie, na rzecz której realizowana jest inwestycja. Alternatywnie, możliwe jest rozwiązanie rekomendowane w dokumencie KE o łączeniu dotacji z IF, tj. wsparcie w ramach dwóch odrębnych operacji, w którym dotacja trafia do firmy realizującej inwestycję, a pożyczka do ESCO. Takie rozwiązanie wydaje się jednak skomplikowane wdrożeniowo.

Wielkość jednostkowej transakcji	Min.	Max.	Karencja (max.)	Zapadalność (max.)
	10 tys.	5 mln zł	Do 6 miesięcy (instalacje do 50 kW) Do 24 miesięcy (instalacje pow. 50 kW)	Do 10 lat (instalacje do 50 kW) Do 15 lat (instalacje pow. 50 kW)
Finanse i wskaźniki (w mln PLN)				
(1) Łączna alokacja na IF (wkład FEPZ i wkład krajowy) razem z wynagrodzeniem MFP i PF, w tym:			89,6 mln zł (instalacje do 50 kW) + 89,6 mln zł (instalacje pow. 50 kW)	
(1a) Wkład FEPZ			76,16 mln zł (instalacje do 50 kW) + 76,16 mln zł (instalacje pow. 50 kW)	
(1b) Wkład PF			13,44 mln zł (instalacje do 50 kW) + 13,44 mln zł (instalacje pow. 50 kW)	
(2) Wynagrodzenie (MFP + PF)⁵¹, w tym:			9,6 mln zł (instalacje do 50 kW) + 9,6 mln zł (instalacje pow. 50 kW)	
(2a) Wynagrodzenie MFP			4 mln zł (instalacje do 50 kW) + 4 mln zł (instalacje pow. 50 kW)	
(2b) Wynagrodzenie PF			5,6 mln zł (instalacje do 50 kW) + 5,6 mln zł (instalacje pow. 50 kW)	
(3) Alokacja na pożyczki (część zwrotna i bezzwrotna), bez wynagrodzenia MFP i PF			80 mln zł (instalacje do 50 kW) + 80 mln zł (instalacje pow. 50 kW)	
(4) Planowane do udzielenia transakcje (pożyczki)			400 (instalacje do 50 kW), 40 (instalacje pow. 50 kW)	
(5) Przeciętna transakcja			200 tys. zł (instalacje do 50 kW), 2 mln zł (instalacje pow. 50 kW)	

⁵¹ Wysokość wynagrodzenia ustalona na podstawie stawek z Rozporządzenia Ogólnego (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.) (analogicznie we wszystkich pozostałych fiskach), w rzeczywistości (szczególnie w przypadku pośredników finansowych) będzie zapewne znacznie odmienna, zapewne wyższa, ale być może nieco niższa, wszystko zależy od wyników przetargów.

(6) Maksymalna wartość udzielonego finansowania bezzwrotnego⁵²	< 40 mln zł (instalacje do 50 kW), <40 mln zł (instalacje pow. 50 kW)
Typy finansowanych projektów	
Budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii wraz z magazynami energii	<p>Instalacje OZE produkujące energię elektryczną i ciepłą na własne potrzeby.</p> <p>Instalacje OZE produkujące energię elektryczną i ciepłą na sprzedaż.</p> <p>Magazyny energii.</p> <p>Stacje ładowania samochodów elektrycznych (uzupełniająco).</p>
Wsparcie bezzwrotne w ramach IF⁵³	
Projekty prosumenckie, do 50 kW	Umorzenie do 10% wartości pożyczki po rozliczeniu inwestycji + dodatkowe 10% przy inwestycji w magazyn energii.
Projekty dotyczące budynków użyteczności publicznej	Umorzenie w wysokości do 30% wartości pożyczki.
Warunki umorzenia pożyczki:	Umorzenie po rozliczeniu inwestycji i potwierdzeniu spełnienia przyjętych warunków umorzenia.
Preferencje, grupa docelowa i inne elementy opisu	
Odbiorcy ostateczni	<p>Inwestorzy (w tym przedsiębiorcy) chcący wybudować na terenie województwa instalację wytwarzającą energię z OZE (z wyłączeniem osób fizycznych).</p> <p>Firmy typu ESCO.</p>
Oprocentowanie i inne opłaty	Rynkowe (na poziomie stopy referencyjnej KE) lub preferencyjne, stałe w całym okresie kredytowania, brak opłat i prowizji.
Inne charakterystyki i ewentualne preferencje	Maksymalnie uproszczone formalności dla inwestycji do 50 kW.

⁵² Podana wielkość ma charakter maksymalny. Wynika z założenia, iż wszystkie finansowanie projekty spełniać będą wszystkie tytuły upoważniające do uzyskania umorzeń. W rzeczywistości, przyjąć można, iż skala umorzeń będzie jednak niższa.

⁵³ W celu zapewnienia elastyczności, w szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszcza się możliwość zmiany, w tym zwiększenia proponowanych parametrów.

	Szybka ocena wniosku pożyczkowego Potencjalne uwzględnienie w wyliczeniu zdolności kredytowej oszczędności w zużyciu energii
Dźwignia	1,1765
Wartość dodana	1,1765
Pomoc publiczna, w szczególności	<i>De minimis</i> lub pomoc inwestycyjna przewidziana w art. 41 GBER

Źródło: opracowanie własne.

17. Załącznik 8. Pożyczka rewitalizacyjna (6)

CP5 / CS i	Pożyczka rewitalizacyjna			
Typ instrumentu	Finansowy / Mieszany			
Cel instrumentu	Zachęta do realizacji inwestycji w obszarze rewitalizacji, w tym także generujących dochód lub oszczędności.			
Wielkość jednostkowej transakcji	Min.	Max.	Karencja (max.)	Zapadalność (max.):
	400 000 zł	20 000 000 zł	2 lata	20 lat
Finanse i wskaźniki (w mln PLN)				
(1) Łączna alokacja na IF (wkład FEPZ i wkład krajowy) razem z wynagrodzeniem MFP i PF, w tym:			117,65 mln PLN	
(1a) Wkład FEPZ			100,00 mln PLN	
(1b) Wkład PF			17,65 mln PLN	
(2) Wynagrodzenie (MFP + PF)⁵⁴, w tym:			12,61 mln PLN	
(2a) Wynagrodzenie MFP			5,25 mln PLN	
(2b) Wynagrodzenie PF			7,35 mln PLN	

⁵⁴ Wysokość wynagrodzenia ustalona na podstawie stawek z Rozporządzenia Ogólnego (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., w rzeczywistości (szczególnie w przypadku pośredników finansowych) będzie zapewne znacznie odmienna, zapewne wyższa, ale być może nieco niższa, wszystko zależy od wyników przetargów.

(3) Alokacja na pożyczki (część zwrotna i bezzwrotna), bez wynagrodzenia MFP i PF	105,04 mln PLN
(4) Planowane do udzielenia transakcje (pożyczki)	21
(5) Przeciętna transakcja	5 mln PLN
(6) Maksymalna wartość udzielonego finansowania bezzwrotnego⁵⁵	15,76 mln PLN
Typy finansowanych projektów	
Kompleksowa realizacja działań na podstawie programów rewitalizacji obszarów zdegradowanych (GPR) jako zintegrowane przedsięwzięcia dotyczące wszystkich aspektów rewitalizacji danego obszaru - o ile rachunek ekonomiczny zagwarantuje spłatę zobowiązania.	<ul style="list-style-type: none"> Przebudowa lub adaptacja zdegradowanych budynków, obiektów, terenów i przestrzeni w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych lub rekreacyjnych.
Wsparcie bezzwrotne w ramach IF⁵⁶	
Projekty komercyjne, generujące dochód, wpisane do GPR	<p>Co do zasady: brak umorzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> Do 5% jeśli przynajmniej część obiektu będzie udostępniana bezpłatnie na potrzeby lokalnej społeczności do świadczenia usług społecznych, kulturalnych, edukacyjnych lub aktywności lokalnej przez okres 5 lat⁵⁷. Dodatkowo 10% dla inwestycji na terenie gmin z SSW.
Warunki umorzenia pożyczki	<ul style="list-style-type: none"> Umorzenie po rozliczeniu inwestycji i potwierdzeniu spełnienia przyjętych warunków umorzenia. W przypadku inwestycji na terenie SSW warunkiem jest poświadczenie w

⁵⁵ Podana wielkość ma charakter maksymalny (15%). Wynika z założenia, iż wszystkie finansowanie projekty spełniać będą wszystkie tytuły upoważniające do uzyskania umorzeń. W rzeczywistości, przyjąć można, iż skala umorzeń będzie jednak niższa.

⁵⁶ W celu zapewnienia elastyczności, w szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszcza się możliwość zmiany, w tym zwiększenia proponowanych parametrów.

⁵⁷ Udostępnienie obiektu na cele społeczne nie jest wymogiem uzyskania pożyczki, a jedynie preferencją prowadzącą do umorzenia części kapitału do spłaty.

	<p>dokumentacji projektowej lokalizacji inwestycji.</p> <ul style="list-style-type: none"> W przypadku udostępniania obiektu bezpłatnie na potrzeby lokalnej społeczności warunkiem umorzenia jest odpowiedni zapis w dokumentacji projektowej. Inwestor powinien zostać zobligowany do corocznego potwierdzania (w formie pisemnej), w jaki sposób wywiązał się z tego warunku w danym roku. W wyniku negatywnej kontroli inwestycji umorzenie może zostać cofnięte.
Preferencje, grupa docelowa i inne elementy opisu	
Odbiorcy ostateczni	<p>Zidentyfikowani w poszczególnych GPR, w szczególności JST, ich związki i stowarzyszenia oraz jednostki organizacyjne, instytucje kultury, partnerzy społeczni i gospodarczy, kościoły i związki wyznaniowe, inne jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, szkoły wyższe, organy prowadzące szkół i placówek, przedsiębiorcy posiadający siedzibę na terenie woj. zachodniopomorskiego i/ lub prowadzący działalność na terenie woj. zachodniopomorskiego, administracja rządowa.</p>
Oprocentowanie i inne opłaty	<p>Stopa referencyjna KE, ale nie więcej niż 2%, z możliwością zmiany w szczególnie uzasadnionych przypadkach np. w przypadku istotnych zmian na rynku w tym zakresie; brak innych opłat.</p>
Inne charakterystyki i ewentualne preferencje	<p>Obniżenie oprocentowania bazowego zależnie od wskaźnika społecznego, który uwzględnia wybrane kwantyfikowalne korzyści społeczne oraz środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne lub gospodarcze, a także korzyści niemierzalne (oceniane przez powołany komitet) oraz wartości wybranych wskaźników programowych.</p>

Dźwignia	1,1765
Wartość dodana	1,1765
Pomoc publiczna, w szczególności	regionalna pomoc inwestycyjna (art. 14 GBER) pomoc regionalna na rzecz rozwoju obszarów miejskich (art. 16 GBER) pomoc inwestycyjna na infrastrukturę lokalną (art. 56) pomoc inwestycyjna na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego (art. 53) pomoc na infrastrukturę sportową i wielofunkcyjną infrastrukturę rekreacyjną (art. 55)

Źródło: opracowanie własne.